ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr. A42-00918-19/42
ECLI:LV:ADRJRIT:2019:0430.A420281918.3.S

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē 2019.gada 30.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Māris Šļakota,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora p.i. 2018.gada 5.septembra lēmuma Nr.31.1-22.11/3978 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) Nodokļu parādu piedziņas pārvaldes Trešās piedziņas daļas vadītāja, izskatot pieteicēja /pers. D/ iesniegumu, ar 2018.gada 20.jūlija lēmumu Nr.30.4-4.7.3/48906 atteicās izslēgt pieteicēju no riska personu saraksta par darbību SIA "Stūrītis", savukārt par darbību SIA "Fabrio" izslēdza pieteicēju no riska personu saraksta.

Pieteicējs minēto lēmumu apstrīdēja daļā par atteikšanos izslēgt viņu no riska personu saraksta par darbību SIA "Stūrītis".

[2] Ar Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora p.i. 2018.gada 5.septembra lēmumu Nr.31.1-22.11/3978 atstāts negrozīts 2018.gada 20.jūlija lēmums Nr.30.4-4.7.3/48906 daļā par atteikumu izslēgt pieteicēju no riska personu saraksta par darbību SIA "Stūrītis". Lēmumā norādīts turpmāk minētais pamatojums.

[2.1] Saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta "e" apakšpunktu riska persona ir fiziskā persona, kas ir vai ir bijusi amatpersona komercsabiedrībā, un tās amata pienākumu pildīšanas laikā komercsabiedrībai ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000 *euro*, ja to samaksas termiņš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts vai komercsabiedrība nav iesniegusi maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā, VID rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību un nav pagājuši trīs gadi no nodokļu samaksas termiņa dienas.

VID 2018.gada 11.maijā pieņēma lēmumu Nr.30.4-4.7.3/32658, ar kuru iekļāva pieteicēju riska personu sarakstā cita starp tādēļ, ka pieteicējs no 2017.gada 18.janvāra līdz 1.septembrim ir bijis SIA "Stūrītis" amatpersona (valdes loceklis) un viņa amata pienākumu pildīšanas pēdējā dienā SIA "Stūrītis" bija nokavētie nodokļu maksājumi 18 068,76 *euro* apmērā. Minēto nokavēto nodokļu maksājumu samaksas termiņš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts un nav iesniegts maksātnespējas procesa pieteikums tiesā, VID rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību un nav pagājuši trīs gadi no nodokļu samaksas termiņa dienas.

Pieteicējs minēto lēmumu nav apstrīdējis.

[2.2] Saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" $34.^3$ panta piekto daļu, ja persona ir veikusi darbības, kuru rezultātā ir zudis pamats tās iekļaušanai riska personu sarakstā atbilstoši šā likuma 1.panta 31.punkta "b", "c", "d" vai "e" apakšpunktā noteiktajam, un paziņojusi VID, VID pēc izvērtēšanas vienas darbdienas laikā lemj par personas izslēgšanu no riska personu saraksta. Lēmums par personas izslēgšanu no riska personu saraksta stājas spēkā tā pieņemšanas brīdī.

Pamatojoties uz Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra 2018.gada 9.aprīļa lēmumu Nr.6-12/59897 par darbības izbeigšanu, 2018.gada 21.maijā komercreģistrā tika ierakstītas ziņas par SIA "Stūrītis" darbības izbeigšanu.

Pieteicējs nav veicis darbības, lai novērstu 2018.gada 11.maija lēmumā Nr.30.4-4.7.3/32658 par iekļaušanu riska personu sarakstā konstatētos apstākļus. Arī apstrīdēšanas iesniegumā neapgalvo pretējo, norādot, ka labojumus PVN deklarācijās veica SIA "Stūrītis" pilnvarotā persona.

[2.3] SIA "Stūrītis" nodokļu parāds sācis veidoties no 2017.gada 20.janvāra atbilstoši iesniegtajām PVN deklarācijām par 2016.gada decembri, 2017.gada aprīli, maiju, jūniju un jūliju, tajā skaitā deklarējot ar PVN apliekamos darījumus ar SIA "Tirko" atbilstoši izrakstītajiem nodokļa rēķiniem:

1) 2017.gada 19.aprīļa rēķins Nr.ST01/04-2017 par 9800,00 *euro* un PVN 2058,00 *euro*;
2) 2017.gada 19.maija rēķins Nr.ST01/05-2017 par 9800,00 *euro* un PVN 2058,00 *euro*;

ar SIA "B Debets", atbilstoši izrakstītajiem nodokļa rēķiniem:

1) 2017.gada 19.jūnija rēķins Nr.BS01/06-2017 par 12400,00 *euro* un PVN 2604,00 *euro*;
2) 2017.gada 12.jūlija rēķins Nr.BS01/07-2017 par 16200,00 *euro* un PVN 3402,00 *euro*.

Minētās deklarācijas VID elektroniski iesniedza un parakstīja pieteicējs.

Uz pieteicēja amata pienākumu pildīšanas pēdējo dienu 2017.gada 1.septembri SIA "Stūrītis" nokavēto nodokļu maksājumu parāds bija 18 068,76 *euro*. Savukārt uz 2018.gada 11.maiju, kad tika pieņemts VID lēmums Nr.30.4-4.7.3/32658, SIA "Stūrītis" nokavētie nodokļu maksājumi 18 068,76 *euro* nebija samaksāti, tajā skaitā PVN pamatparāds 17 370,06 *euro* un nokavējuma nauda 698,70 *euro*.

[2.4] Lai noskaidrotu PVN deklarāciju precizējumu iesniegšanas iemeslus, 2018.gada 28.jūnijā SIA "Stūrītis" tika nosūtīts VID pieprasījums ar lūgumu līdz 2018.gada 5.jūlijam sniegt informāciju par PVN deklarāciju par 2017.gada aprīli, maiju, jūniju, jūliju precizējumu iesniegšanas iemesliem,

pievienot darījumu apliecinošu dokumentu atvasinājumus (rēķinus, pavadzīmes, līgumus, vienošanās, samaksu apliecinošus dokumentus - bankas konta pārskatus par 2017.gada aprīli – jūliju) un citus dokumentus, kas ir saistīti ar darījumiem ar SIA "Tirko" un SIA "B Debets".

2018.gada 5.jūlijā no SIA "Stūrītis" saņemta informācija, ka darījumi ar SIA "Tirko" un SIA "B Debets" tika anulēti, jo partneri atdeva preci, par kuru nevarēja norēķināties.

Vienlaikus 2018.gada 5.jūlijā komercreģistrā tika ierakstītas ziņas par SIA "Stūrītis" likvidēšanu. Ņemot vērā minēto, VID 2018.gada 25.jūlijā pieņēma lēmumu Nr.4.4-16/3791 par SIA "Stūrītis" nodokļu parāda dzēšanu.

SIA "Stūrītis" darījumu partneriem SIA "Tirko" un SIA "B Debets" 2018.gada 11.jūlijā tika nosūtīti pieprasījumi, savukārt 2018.gada 17.jūlijā nosūtīts atkārtots pieprasījums sniegt informāciju par iepriekš minētajiem darījumiem ar SIA "Stūrītis"", lūdzot iesniegt arī attaisnojuma dokumentus.

SIA "B Debets"" informēja, ka preces, kas tika iegādātas no SIA "Stūrītis" atbilstoši 2017.gada 19.jūnija pavadzīmei Nr.BS01/06-2017 un 2017.gada 12.jūlija pavadzīmei Nr.BS01/07-2017 tika atdotas SIA "Stūrītis". SIA "B Debets" radās finansiālās grūtības un nebija iespējas veikt norēķinus. Preces atdotas SIA "Stūrītis" īpašniekam /pers. D/. VID pieprasītos attaisnojuma dokumentus SIA "B Debets" nav iesniegusi. SIA "Tirko" nav sniegusi atbildi uz VID pieprasījumu par darījumiem ar SIA "Stūrītis".

Līdz ar to secināms, ka pieteicēja darbības laikā SIA "Stūrītis" veica ar PVN apliekamus darījumus un izrakstīja nodokļa rēķinus. Tādējādi SIA "Stūrītis" bija pienākums Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktajā termiņā iesniegt deklarācijas par taksācijas periodā veiktajiem darījumiem un iemaksāt valsts budžetā PVN, kuru komercsabiedrība bija norādījusi izrakstītajos nodokļa rēķinos, tajā skaitā SIA "B Debets" un SIA "Tirko"" izrakstītajos un pieteicēja parakstītajos nodokļa rēķinos.

Veicot PVN parāda rašanās pamatojuma pārbaudi, nav gūts apstiprinājums tam, ka pieteicēja amata pienākumu pildīšanas laikā SIA "Stūrītis" izrakstītie nodokļa rēķini būtu kļūdaini un tie būtu izslēdzami no 2017.gada aprīļa, maija, jūnija un jūlija PVN deklarācijām. SIA "Stūrītis" pilnvarotā persona /pers. H/ 2018.gada 28.maijā iesniedzot 2017.gada aprīļa, maija, jūnija un jūlija PVN deklarāciju labojumus un izslēdzot no tām taksācijas periodā veiktos ar nodokli apliekamos darījumus, neievēroja Pievienotās vērtības nodokļa likuma prasības un noteikto taksācijas perioda PVN deklarācijas aizpildīšanas un iesniegšanas kārtību.

Pieteicējs nav veicis darbības, kuru rezultātā būtu zudis pamats viņa iekļaušanai riska personu sarakstā.

[2.5] Pieteicēja pienākums bija vadīt un pārstāvēt komercsabiedrību, ievērojot normatīvo aktu prasības, tostarp izpildot likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15.panta pirmās daļas 2.punktā noteikto nodokļu maksātāju pienākumu noteiktajā termiņā un pilnā apmērā nomaksāt nodokļus un nodevas, nepieļaujot nodokļu parāda rašanos.

Apstāklis, ka pašlaik pieteicējam vairs nav iespējamu novērst pārkāpumu (tas ir, apstākļus, kas bija par pamatu viņa iekļaušanai riska personu sarakstā), pats par sevi nav un nevar būt pamats viņa izslēgšanai no riska personu saraksta, jo pieteicējam bija laiks un iespējas, lai novērstu apstākļus, kas bija par pamatu viņa iekļaušanai riska personu sarakstā.

Ņemot vērā, ka SIA "Stūrītis" jau ir izslēgta no komercreģistra, tā ir beigusi pastāvēt kā tiesību subjekts, līdz ar to vairs nav iespējams iesniegt precizētas deklarācijas, iesniegt tiesā tās maksātnespējas procesa pieteikumu vai veikt jebkādas citas darbības.

[2.6] Pieteicējam pēc tam, kad viņš tika iekļauts riska personu sarakstā, ievērojot 2018.gada 24.maijā Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" Nr.101 (6187) izsludināto oficiālo paziņojumu par SIA "Stūrītis" darbības izbeigšanu, bija iespēja pieteikties par komercsabiedrības likvidatoru, lai likvidācijas procesa gaitā varētu veikt darbības, kuru rezultātā zustu pamats viņa iekļaušanai riska personu sarakstā atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta "e" apakšpunktā noteiktajam. Līdz ar to secināms, ka pieteicējs pats sev ir liedzis iespēju novērst apstākļus, kas bija pamatā viņa iekļaušanai riska personu sarakstā.

[2.7] SIA "Stūrītis" PVN pamatparāds 17 370,06 *euro* apmērā un nokavējuma nauda 698,70 *euro* apmērā (apmērs norādīts uz 2017.gada 1.septembri) izveidojās, jo komercsabiedrība tiesību normās noteiktajā termiņā un pilnā apmērā nesamaksāja par 2016.gada decembri, 2017.gada aprīli, maiju, jūniju un jūliju deklarēto budžetā maksājamo PVN. Saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 119.panta pirmo daļu nodokli, kas aprēķināts par taksācijas periodu, reģistrēts nodokļa maksātājs iemaksā valsts budžetā 20 dienu laikā pēc taksācijas perioda beigām.

Gadījumā, ja komercsabiedrība pašas aprēķināto un samaksai budžetā deklarēto PVN nevarēja nomaksāt tiesību normās noteiktajā termiņā, komercsabiedrība varēja izmantot tiesības, lūdzot piešķirt samaksas termiņa pagarinājumu. Turklāt, uzsākot komercdarbību un kļūstot par amatpersonu komercsabiedrībā, pieteicējam bija jārēķinās, ka šāda darbība ir saistīta ar finansiālu risku.

[2.8] Administratīvā rajona tiesa 2018.gada 14.februāra spriedumā lietā Nr.A420292617 ir norādījusi, ka nodoklis, kuru nodokļu maksātāja ir norādījusi rēķinā, tai ir jāmaksā neatkarīgi no faktiskā ar nodokli apliekamā darījuma esības.

Turklāt, kā atzīts administratīvo tiesu praksē, nav konstatējamas tiesību normas, kas atzītu, ka līdz ar komercsabiedrības likvidāciju informācija par tās amatpersonu, kura bija iekļauta riska personu sarakstā, būtu dzēšama no riska personu saraksta. Personas izslēgšana no riska personu saraksta konkrētajā gadījumā būtu pretēja riska personu saraksta ieviešanas mērķim – nepieļaut turpmāku tādu personu iesaisti komerctiesiskajā vidē, kuru rīcība ir pretēja nodokļu maksātāju disciplīnai un kuras dēļ var tikt aizskartas visas sabiedrības intereses, cita starp sabiedrībai nesaņemot nodokļu maksājumus savlaicīgi un pilnā apmērā.

Ar lēmumu par iekļaušanu riska personu sarakstā netiek liegtas pieteicēja tiesības nodarboties ar uzņēmējdarbību ar to komercsabiedrību starpniecību, kurās viņš joprojām ir valdes loceklis vai darbinieks.

[3] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora p.i. 2018.gada 5.septembra lēmuma Nr.31.1-22.11/3978 atcelšanu.

Pieteikumā norādīja turpmāk minētos argumentus.

[3.1] VID likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punktu piemērojis burtiski, neiedziļinoties tiesību normas jēgā, nepiemērojot normu atbilstoši tās mērķim.

VID, konstatējot, ka persona atbilst kādam no likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punktā noteiktajiem riska personu identificējošajiem kritērijiem, bija pienākums šo situāciju vērtēt padziļināti, proti, piemērot tādas metodes un paņēmienus, lai pārbaudītu un ar pierādāmiem faktiem konstatētu, ka pieteicējs ir pārstāvējis tādu komersantu jeb darbojies tāda komersanta vārdā, kura patiesais dibināšanas mērķis un darbība ir saistīta ar starpnieka lomas izpildi naudas atmazgāšanas vai nodokļu izkrāpšanas shēmās vai arī kura darbības organizētāji, kā arī patiesā labuma guvēji administratīvā procesa ietvaros nav identificējami. Proti, ir jāņem vērā Augstākās tiesas 2017.gada 21.marta spriedumā lietā Nr.SKA-599/2011 paustās atziņas, kā arī 2013.gada 6.novembra likuma „Grozījumi likumā „Par nodokļiem un nodevām"" projekta anotācijā norādītais par grozījumu mērķi. VID šādu vērtējumu nav izdarījis.

Arī likuma „Par nodokļiem un nodevām" 34.^{3} panta pirmā daļa noteic, ka VID ir tiesības, bet nevis pienākums, pieņemt lēmumu par personas iekļaušanu riska personu sarakstā. Tas nozīmē, ka izvērtēšana nedrīkst aprobežoties tikai ar formālu likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punktā noteikto riska personu kritēriju konstatāciju.

Jāņem vērā, ka nepamatota personas iekļaušana riska personas sarakstā, būtiski ierobežo šīs personas konstitucionālās tiesības, kas nostiprinātas

Satversmes 106.pantā – brīvi izvēlēties nodarbošanos.

VID būtu jāvērtē personas saikni ar līdzīgām situācijām citās komercsabiedrībās, proti, vai šī persona pārstāv vai ir pārstāvējusi kapitālsabiedrības kurās regulāri nodokļu parāds pārsniedz 15000 *euro*, kāds ir veikto darbību sistemātiskums, piemēram, citu likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta kritēriju identificēšana.

[3.2] Pieteicējs nenoliedz un apliecina, ka darījumi ar SIA "Tirko" un SIA "B Debets" tika slēgti, tika piegādātas preces, izrakstīti rēķini, tie atbilstoši iegrāmatoti grāmatvedības reģistros un darījumi deklarēti EDS. Pieteicējs nenoliedz, ka parakstījis un iesniedzis deklarācijas EDS par minētajiem darījumiem. Loģiski, ka no šī brīža „SIA "Stūrītis" radās pienākums veikt nodokļu nomaksu par piegādātajām precēm. Taču VID, pieņemot nepamatotos lēmumus, ignorē vairākas būtiskas nianses.

Saskaitot maksājamo nodokļu summu, kas izriet no darījumiem ar SIA "Tirko", un SIA "B Debets", ir redzams, ka kopējā nodokļos maksājamā summa ir 10122 *euro*. Proti, summa ir mazāka par 15000 *euro*, kas būtu par pamatu vērtēt personas iekļaušanu riska personu sarakstā.

[3.3] Darījuma nosacījumi paredzēja, ka par pārdotajām precēm SIA "Tirko" un SIA "B Debets" norēķinās ar SIA "Stūrītis" noteiktā laika periodā. Ja apmaksa par piegādātajām precēm netiek veikta, pircēju pienākums ir atgriezt preci pārdevējam. Ņemot vērā, ka SIA "Tirko" un SIA "B Debets" nenorēķinājās par piegādātajām precēm, tās tika atrieztas pārdevējam SIA "Stūrītis". Loģiskas bija arī turpmākās darbības, ar kurām minētie darījumi tika anulēti, attiecīgi precizētas un iesniegtas PVN atskaites, un secīgi samazināts arī aprēķinātais budžetā maksājamais PVN par 10122,00 *euro*. Šo apstākli VID nav ņēmis vērā.

Neloģisks ir VID secinājums, ka neskatoties uz to, ka darījums, par kuru tiek izrakstīts nodokļu rēķins, tiek anulēts un prece atgriezta pārdevējam, pārdevējam (SIA "Stūrītis") saglabājas pienākums maksāt PVN saskaņā ar izrakstītajiem rēķiniem un tos nedrīkst anulēt un veikt nepieciešamās korekcijas PVN atskaitēs.

[3.4] Saskaņā ar VID 2018.gada 27.jūlija izziņu Nr.91252 SIA "Stūrītis" VID administrēto nodokļu (nodevu) parāds 2017.gada 26.augustā bija 12919,02 *euro*. Savukārt, saskaņā ar VID 2018.gada 27.jūlija izziņu Nr.91251 SIA "Stūrītis" VID administrēto nodokļu (nodevu) parāds 2017.gada 7.septembrī bija 18239,23 *euro*.

No minētā secināms, ka 2017.gada 26.augustā, t.i. piecas dienas pirms pieteicējs beidza pildīt amata pienākumus SIA "Stūrītis", sabiedrības parāds valsts budžetam bija 12919,02 *euro*, jeb par 2080,98 *euro* mazāks nekā likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1 .panta 31.punkta „e" apakšpunktā minētais. Nav saprotams no kā VID ir secinājis, ka jau 2017.gada 1.septembrī nodokļu parāds ir pieaudzis, sasniedzot 18239,23 *euro*. Šajā periodā nav veikti nekādi darījumi, kuru rezultātā iestātos pienākums maksāt nodokļus saskaņā ar iesniegtajām nodokļu deklarācijām.

[3.5] SIA "Stūrītis" ir likvidēta 2018.gada 5.jūlijā. Tas nozīmē, ka ir zudis pamats pieteicēja iekļaušanai riska personu sarakstā saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta „e" apakšpunktu.

[3.6] VID nav norādījis SIA "Stūrītis" nodokļu parādu 2017.gada 18.janvārī, t.i. dienā, kad pieteicējs uzsāka pildīt komercsabiedrības valdes locekļa amata pienākumus. Šāds parāds nav attiecināms un nevar tikt izmantots kā tiesisks pamats pieteicēja iekļaušanai riska personu sarakstā, pamatojoties uz likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta „e" apakšpunktu. Šādos aprēķinos var iekļaut tikai tos nodokļu maksājumus, kas izveidojušies laikā, kad amata pienākumus pildīja pieteicējs.

[4] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā VID neatzina pieteikumu, norādot turpmāk minētos papildu argumentus.

[4.1] Izskatāmajā lietā nav izšķirošas nozīmes pieteicēja argumentiem saistībā ar VID 2018.gada 11.maija lēmuma Nr.30.4-4.7.3/32658 pieņemšanu, jo minētais lēmums stājās spēkā tā pieņemšanas brīdī un pieteicējs nav to apstrīdējis.

[4.2] Nosakot likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punktā priekšnosacījumus, pie kādiem nodokļu administrācijas amatpersonai ir tiesības pieņemt lēmumu par personas iekļaušanu riska personu sarakstā, likumdevējs lietderības apsvērumus jau ir izvērtējis un ir atzinis, ka ar šādu administratīvo aktu noteiktās tiesiskās sekas ir samērīgas, lai sasniegtu leģitīmu mērķi – izslēgtu negodprātīgas personas no komerciālas vides, kā arī preventīvi nodrošinātu, lai citi nodokļu maksātāji izpilda nodokļu jomu reglamentējošo normatīvo aktu prasības. Tādējādi, konstatējot likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punktā minētos apstākļus un nekonstatējot īpašus (ārkārtas) apstākļus, kuru dēļ personai objektīvi (no savas gribas un rīcības neatkarīgu iemeslu dēļ) neradās iespēja izpildīt nodokļu jomu reglamentējošo normatīvo aktu prasības, iestādei un tiesai vairs nav jāvērtē, vai ar lēmumu par personas iekļaušanu riska personu sarakstā noteiktās tiesiskās sekas ir samērīgas.

[4.3] SIA "Stūrītis" nodokļu parāds sācis veidoties no 2017.gada 20.janvāra atbilstoši iesniegtajām PVN deklarācijām par 2016.gada decembri, 2017.gada aprīli, maiju, jūniju un jūliju. Darījumi ar SIA "Tirko" un SIA "B Debets", saistībā ar kuriem deklarēts budžetā maksājamais PVN, ir tikai daļa no SIA "Stūrītis" deklarētajiem darījumiem par minēto laika periodu. SIA "Stūrītis", iesniedzot deklarācijas par 2016.gada decembri, 2017.gada aprīli, maiju, jūniju un jūliju, ir deklarējusi arī citus darījumus.

[4.4] Riska personu saraksta ieviešanas mērķis ir atturēt no iesaistes uzņēmējdarbībā vidē konkrētas personas, kas līdz šim darbojušās negodprātīgi, radījušas kaitējumu valsts budžetam, kropļojušas uzņēmējdarbības vidi un tādējādi grāvušas visas sabiedrības labklājību. Lai konstatētu, ka ir pamats izslēgt personu no riska personu saraksta, ir svarīgi, lai tā pati amatpersona (nevis vēlāk ieceltā amatpersona kā juridiskās personas likumiskais pārstāvis) būtu veikusi attiecīgas darbības pārkāpuma novēršanai. Ja varētu piekrist, ka pamats personas izslēgšanai no riska personu saraksta ir apstāklis, ka pārkāpums ir novērsts (neatkarīgi no tā, kura persona to ir darījusi), netiktu sasniegts riska personu saraksta ieviešanas mērķis. SIA "Stūrītis" pilnvarotā persona /pers. H/ 2018.gada 28.maijā iesniedza 2017.gada aprīļa, maija, jūnija un jūlija PVN deklarāciju labojumus, izslēdzot no tām taksācijas periodā veiktos ar nodokli apliekamos darījumus. Pieteicējs nav veicis minētās darbības.

Motīvu daļa

[5] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[6] Administratīvo tiesu praksē ir nostiprinājusies atziņa, ka, pieņemot pieteikumu un izspriežot lietu, ir jāievēro privātpersonas tiesību ievērošanas princips tādējādi, ka pieteikuma priekšmets ir jānosaka atbilstoši pieteicēja gribai, kura secināma no pieteikuma satura kopumā, pat ja pieteikuma lūguma daļā prasījums ir norādīts neprecīzi vai neatbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.pantā norādītajiem pieteikuma priekšmetiem. Proti, tiesa interpretē pieteikumā ietverto prasījumu tā, kā to atbilstoši likuma normām būtu formulējis saprātīgs pieteicējs (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 6.maija sprieduma lietā Nr. SKA-142/2008 10.punktu*). Saskaņā ar stabilu tiesu judikatūru nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets (*sk., Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 10.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKA-100/2008*).

VID 2018.gada 5.septembra lēmuma Nr.31.1-22.11/3978 atcelšana nedos pieteicējam vēlamo rezultātu. Pieteicēja vēlmēm atbilstošs prasījums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Tiesa secina, ka pieteikuma priekšmets ir precizējams. Lieta ir izskatāma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru VID izslēgtu pieteicēju no riska personu saraksta.

[7] Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkts noteic, ka riska persona ir fiziskā persona, kas atbilst vismaz vienam no šādiem kritērijiem:

a) persona ir piekritusi ieņemt komercsabiedrības valdes locekļa amatu bez nolūka veikt komercdarbību,

b) personas deklarētās dzīvesvietas adrese atbilst šā panta 30.punktā minētajam terminam "riska adrese",

c) persona ir vai ir bijusi amatpersona komercsabiedrībā un tās amata pienākumu pildīšanas laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu komercsabiedrības saimnieciskās darbības apturēšanai, un no dienas, kad Valsts ieņēmumu dienests ir pieņēmis lēmumu par komercsabiedrības saimnieciskās darbības apturēšanu, nav pagājuši divi gadi,

d) persona, kurai saimnieciskās darbības veikšanas rezultātā ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 7000 *euro*, ja to samaksas termiņš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts vai nav iesniegts maksātnespējas procesa pieteikums tiesā, Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību un nav pagājuši trīs gadi no nodokļu samaksas termiņa dienas;

e) persona ir vai ir bijusi amatpersona komercsabiedrībā, un tās amata pienākumu pildīšanas laikā komercsabiedrībai ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000 *euro*, ja to samaksas termiņš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts vai komercsabiedrība nav iesniegusi maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā, Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību un nav pagājuši trīs gadi no nodokļu samaksas termiņa dienas.

Atbilstoši šā likuma 34.^{3}panta pirmajai daļai dienestam pēc šā likuma 1.panta 31.punktā minēto kritēriju konstatācijas ir tiesības pieņemt lēmumu par personas iekļaušanu riska personu sarakstā. Šā panta otrā daļa noteic, ka lēmums par personas iekļaušanu riska personu sarakstā stājas spēkā tā pieņemšanas brīdī un ir spēkā trīs gadus, izņemot gadījumus, kad lēmums ir pieņemts, pamatojoties uz šā likuma 1.panta 31.punkta „b" apakšpunktu vai ir zudis pamats tā darbībai saskaņā ar šā panta piekto daļu. Panta piektā daļa noteic, ja persona ir veikusi darbības, kuru rezultātā ir zudis pamats tās iekļaušanai riska personu sarakstā atbilstoši šā likuma 1.panta 31.punkta „b", „c", „d" vai "e" apakšpunktā noteiktajam, un paziņojusi dienestam, dienests pēc izvērtēšanas vienas darbdienas laikā lemj par personas izslēgšanu no riska personu saraksta. Lēmums par personas izslēgšanu no riska personu saraksta stājas spēkā tā pieņemšanas brīdī.

No minētā tiesiskā regulējuma izriet, ka dienestam ir tiesības iekļaut personu riska personu sarakstā, ja tā atbilst kādam no likumā noteiktajiem kritērijiem, t.i., ir konstatējams objektīvs pamats, lai personai noteiktu ierobežojumu. Savukārt minētais ierobežojums var tikt atcelts ātrāk par vispārējo termiņu trīs gadi, ja persona ir veikusi darbības, kuru rezultātā ir zudis pamats ierobežojuma noteikšanai.

[8] Tiesību normas par riska personām tika ieviestas ar likumu „Grozījumi likumā „Par nodokļiem un nodevām"", kas stājās spēkā 2014.gada 1.janvārī. Šā likuma sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācijā) norādīts, ka grozījumi 1.pantā ir vērsti pret negodīgiem komersantiem, kuru izslēgšana no uzņēmējdarbības vides veicinās godīgu konkurenci un uzņēmējdarbības attīstību kopumā, aizstāvot sabiedrības intereses. Tas ir vērsts uz komercdarbības vides un saimnieciskās darbības vides sakārtošanu, izslēdzot no tās negodprātīgus komersantus. Tur arī norādīts, ka ir būtiski ierobežot iespējas reģistrēt komercsabiedrības, kuru patiesais dibināšanas mērķis ir saistīts ar starpnieka lomas izpildi naudas „atmazgāšanas" un nodokļu izkrāpšanas shēmās un kuru darbības organizētāji, kā arī patiesā labuma guvēji administratīvā procesa ietvaros nav identificējami. Kritēriji riska personas statusa noteikšanai ir izvēlēti, ņemot dienesta rīcībā esošus statistikas datus par izmantotajiem paņēmieniem nodokļu izkrāpšanai no valsts budžeta. Personas, kas atbilst riska personas statusam, ir nepieciešams efektīvi atturēt no turpmākas iesaistes komerctiesiskajā vidē, līdz ar to atteikšanās tās ierakstīt Uzņēmumu reģistrā vestajos reģistros ir samērīgākais veids, kā sabalansēt visu iesaistīto pušu tiesiskās intereses un tiesības (*http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/0EFEF951A488C4DAC2257BF700498EF2?OpenDocument)*.

Minētais nozīmē, ka, konstatējot noteiktu apstākļu kopumu, kas ļauj secināt, ka personas mērķis ir nevis komercdarbības veikšana pēc būtības, bet tādēļ, lai no valsts budžeta izkrāptu finanšu līdzekļus, legalizētu nelegālus ienākumus vai ar citu šiem līdzīgu nolūku, personai tiek atņemtas tiesības pārstāvēt komercsabiedrības. Tādējādi ierobežojums tiek noteikts personām, kuras vispār vai lielākajā mērā nemaz neveic komercdarbību pēc tās ekonomiskās būtības, bet to imitē. Līdz ar to no komercdarbības vides persona tiek izslēgta jeb diskvalificēta kā nepiemērota darbībai šajā vidē. Turklāt regulējums ietver iespēju personai atgriezties komercdarbības vidē ātrāk par likumā noteikto termiņu, ja tā novērš apstākļus, kas ir par pamatu to uzskatīt par riska personu. Proti, persona var veikt komercdarbību, ja tās mērķis ir tādu patiešām veikt (sk. *Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2019.gada 30.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-66/2019 6. un 7.punktu*).

[9] Lēmums par pieteicēja iekļaušanu riska personu sarakstā pamatots ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta "e" apakšpunktu, jo VID cita starp ir konstatējis turpmāk minēto apstākļu kopumu: laikā, kad pieteicējs pildījis SIA "Stūrītis" valdes locekļa pienākumus, komercsabiedrībai ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000 *euro*, to samaksas termiņš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts un komercsabiedrība nav iesniegusi maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā, VID rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību un nav pagājuši trīs gadi no nodokļu samaksas termiņa dienas.

Lai atceltu ierobežojumu, atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 34.^{3}panta piektajai daļai konkrētajā gadījumā jākonstatē, ka pieteicējs ir veicis darbības, kuru rezultātā ir zudis pamats viņa iekļaušanai riska personu sarakstā atbilstoši šā likuma 1.panta 31.punkta "e" apakšpunktā noteiktajam un paziņojis par šo darbību veikšanu VID.

[10] Pieteicējs ir izteicis argumentus nevis par to, ka viņš veicis darbības, kuru rezultātā ir zudis pamats viņa iekļaušanai riska personu sarakstā, bet gan tādus apsvērumus, kas attiecas uz viņa iekļaušanas minētajā sarakstā tiesiskumu. Proti, pieteicējs apšauba, ka likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta "e" apakšpunktu VID interpretējis atbilstoši tā mērķim. Tāpat pieteicējs norāda, ka SIA "Stūrītis" nodokļu parādu summa, kas izriet no darījumiem ar SIA "Tirko", un SIA "B Debets", ir mazāka par 15000 *euro*, kā arī apšauba VID secinājumu, ka 2017.gada 1.septembrī nokavēto nodokļu maksājumu summa bijusi 18 068,76 *euro*. Pieteicējs iebilst pret SIA "Stūrītis" nodokļu parāda, kāds tas bijis 2017.gada 18.janvārī, iekļaušanu aprēķinā, piemērojot likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta "e" apakšpunktu. Tiesa norāda, ka minētie argumenti uz konkrēto lietu neattiecas. Pieteicējs riska personu sarakstā ir iekļauts ar VID 2018.gada 11.maijā pieņemto lēmumu Nr.30.4-4.7.3/32658, kuru pieteicējs nav apstrīdējis un pārsūdzējis. Minētā lēmuma tiesiskuma izvērtēšana nav izskatāmās lietas priekšmets. Vispārīgi izvērtējot iestādes sniegto informāciju, tiesa neatrod pamatu apšaubīt, ka SIA "Stūrītis" 2017.gada 1.septembrī, t.i. dienā, kad pieteicējs beidza pildīt valdes locekļa pienākumus, bija nodokļu maksājumu parāds 18 068,76 *euro* apmērā, kas ir viena no likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta "e" panta piemērošanas kumulatīvajām pazīmēm. Šādu parāda summu apstiprina VID Nodokļu maksātāja atlikumu vēsture uz 2017.gada 1.septembri (*lietas 99.-100.lapa*).

[11] Pieteicējs nav norādījis, vai un kādas darbības viņš ir veicis, kuru rezultātā būtu zudis pamats viņa iekļaušanai riska personu sarakstā atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta "e" apakšpunktā noteiktajam.

VID ir konstatējis, ka 2018.gada 28.maijā SIA "Stūrītis" pilnvarotā persona /pers. H/ ir iesniedzis 2017.gada aprīļa, maija, jūnija un jūlija PVN deklarāciju labojumus, izslēdzot no tām taksācijas periodā veiktos ar nodokli apliekamos darījumus. VID konstatēja, ka šādas darbības nav veicis pieteicējs. Tiesa šādu VID secinājumu atzīst par pareizu. Kā jau tiesa minēja, pieteicējs nav pamatojis un nav iesniedzis pierādījumus tam, ka tieši viņš ir veicis jebkādas darbības, lai būtu zudis pamats viņa iekļaušanai riska personu sarakstā saistībā ar darbību SIA "Stūrītis". Tā kā deklarāciju labojumus nav iesniedzis pieteicējs, tiesai nav arī sīkāk jāvērtē, vai šādu labojumu iesniegšana konkrētajā gadījumā būtu atzīstama par darbībām, kas novērš pamatu personas iekļaušanai riska personu sarakstā.

[12] Tā kā lietā nav konstatējami priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai, pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Noraidīt pilnīgi /pers. D/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Valsts ieņēmumu dienests izslēgtu /pers. D/ no riska personu saraksta.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis M.Šļakota